

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 13. Vtrum sacra Scriptura sub vna littera habeat plures sensus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

occultatur ita, ut appareat prout oportet, & quibus oportet, ut patet ex auctoritate S. Dionysij citati in textu, & occultetur infidelibus, quibus debet occultari, iuxta illud Matth. 7. *Nolite sanctum dare canibus*, ne irrideant mysteria fidei. Ipsa etiam aliqualis occultatio veritatis utilis est ad exercitium studiosorum, ut nimirum in eruendis veritatibus occultis fructuosè sese exercent.

8. Ad 3. distinguo maiorem: si sacra Scriptura deberet uti metaphoris, deberet uti metaphoris desumptis ex rebus sublimioribus, si ex alio capite non esset convenientius metaphoras desumi ex rebus vilioribus, concedo: si ex alio capite sit convenientius metaphoras desumi ex vilioribus, nego; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Licet naturæ sublimiores sint Deo similiores, adeoque ex hoc capite magis aptæ ad exprimenda diuina, tamen, ut docet S. Dionysius cap. 2. de Cœlesti Hier. ex tribus alijs capitibus fuit convenientius, ut metaphoræ, ac similitudines ad exprimenda diuina desumerentur ex rebus vilioribus. Prima ratio est, quia si Scriptura Deum significaret metaphoricis nominibus corporum nobiliorum, puta Solis &c. esset periculum, ne rudes putarent Deum non metaphoricè, sed propriè vocari his nominibus, adeoque verè esse Solem: at cum Deus vocatur nominibus rerum vilium, puta agni, vitis &c. non est periculum, quod quis putet Deum verè, & propriè esse agnum, aut vitem. Secunda ratio est, quia Deus melius cognoscitur via negatiua, dicendo quid non sit, & quod est infinitè dissimilis omnibus creatis, quam via affirmatiua, dicendo quid sit, & quod est similis aliquibus creatis; sed cum cognoscitur per res viles, magis cognoscimus, quod est infinitè supra illa, quam cum illum cognoscimus per res sublimes; ergo &c. Tertia ratio est, quia Deus debet significari per nomina, per quæ magis occultatur indignis; sed magis occultatur indignis, dum significatur metaphoricè per nomina rerum viliorum: ergo &c.

QVÆSTIO XIII.

Utrum sacra Scriptura sub vna littera habeat plures sensus.

S. Th. q. 1. art. 10.

1. **V**idetur sacra Scriptura non debere sub eadem littera, & sub iisdem verbis habere plures sensus: primo quia sacra Scriptura debet esse efficax ad argumentandum, & ad ostendendam veritatem sine vlla fallacia; sed si haberet plures sensus, non esset efficax ad hoc: nam Scriptura habens plures sensus parit confusionem, & ex ea fiunt argumentationes fallaces, & captiosæ, ideoque plures fallaciæ fundantur in oratione mul-

tiplici, hoc est habente plures sensus: ergo.

2. Secundò Sanctus Augustinus lib. de utilitate credendi dicit sacram Scripturam veteris testamenti quadrifariam tradi: nimirum secundum historiam, secundum ætiologiam, secundum analogiam, & secundum allegoriam; sed isti quatuor modi non coincidunt cum quatuor sensibus, qui communiter assignantur: ergo mala est communis assignatio quatuor sensuum.

3. Tertiò Scripturæ habent etiam sensum parabolicum; sed sensus parabolicus non continetur in vilo ex quatuor sensibus communiter assignatis: ergo &c.

4. Respondeo cum Sancto Thoma per tres conclusiones. Prima conclusio est: sacra Scriptura sub vna littera habet plures sensus, nimirum literalem, & mysticum, seu spiritualem.

5. Probatur: nam Deus, qui est auctor sacra Scripturæ, est adeo potens, & sapiens, ut non solum possit voces ita ordinare, ac disponere, ut significant aliquas res, sed etiam possit res per voces significatas ita ordinare, & disponere, ut significant alias res: ergo non est mirum, quod de factis & vocibus, quibus utitur in Scripturis, ita ordinauerit, ut significant quasdam res, & res vocibus significatas ita ordinauerit, ut significant alias res; sed prima significatio, in qua per voces significantur quasdam res, est historica, seu literalis: secunda, in qua per res significantur aliæ res: dicitur mystica, seu spiritualis: ergo &c. Ratio, quare secunda significatio dicatur mystica est, quia mysticum dicitur aliquod arcanum intus latens: sed secunda significatio, qua res narratæ significant alias res, est arcana, & latens intra primam significationem: ergo &c. Ratio, quare dicatur spiritualis, est, quia sicut anima, & spiritus latet intra corpus, sic hæc secunda significatio latet intra primam significationem.

6. Inferitur, quid sit sensus literalis, & quid mysticus. Sensus literalis, seu historicus est, quem Spiritus Sanctus per verba sub propria, siue vstrata, siue metaphorica significatione, primum significare voluit. Hinc sequitur sensus metaphoricos primum per voces significatos esse literales. Ex. gr. cum Christus dicit, *ego sum vitis*, sensus literalis primum significatus non est, quod Christus propriè sit vitis, siquidem hoc est falsum, adeoque non significatum à Spiritu Sancto; sed quod Christus habeat certam proportionem, & similitudinem cum vite. Sensus mysticus est, qui nec propriè, nec metaphoricè vocibus proximè significatur, sed sub rebus significatis per voces, quasi sub figura continetur. Exempli gratia, ut explicat Apostolus ad Galatas 4. dum Genes. 16. & 21. narratur, quod Abraham duos filios habuit, alterum de ancilla, alterum de libera, in sensu literali significatur, quæ spectant ad Isaac, & Imaelem,

in

in sensu mystico significantur duo testamen-
ta.

7. Secunda conclusio est: nulla Scriptura non habens auctorem Deum potest vniuersaliter habere duos sensus, eo pacto, quo habet sacra Scriptura. Probatur: nam sacra Scriptura ita per voces significat innumeras historias, leges, aliasque res spectantes ad populum Iudaicum, ut tales historiae, leges, ac res sint in ipsa sui positione ordinatae, ac factae ad significanda ea, quae spectant ad Christum, & populum Christianum, ac quae post multa saecula erant implenda; sed procul dubio solus Deus potuit ponere tam multa spectantia ad vnum populum, illaque ordinare ad significanda quae post multa saecula erant in alio populo implenda; ergo. Ideo Gregorius 20. Moral. cap. 1. dicit, *Sacra Scriptura omnes scientias ipso locutionis more transcendit, quia vno eodemque sermone, dum narrat gestum, prodit mysterium.*

8. Quæri potest, an aliqua Scriptura purè humana habere possit duos sensus, alterum literalem, alterum quodammodo mysticum?

9. Respondeo affirmatiuè. Probatur, & explicatur. Potest Tyrannus ad significandum se amputaturum capita ciuium potentiorum in campo frumenti amputare altiores spicas, ac deinde scribere id, quod fecit; sed in hoc casu scriptura illa haberet duplicem sensum, alterum literalem, quo per voces significaretur amputatio spicarum altiorum, alterum quodammodo mysticum, quo per amputationem spicarum altiorum significaretur occiso potentiorum ciuium post aliquod tempus faciendae ergo. At nulla Scriptura, quae Deum non habeat auctorem, potest continere innumera, certa quadam serie spectantia ad vnum populum, quae fuerint scripta, & facta ad significanda alia innumera spectantia ad alium populum, quae post plura saecula sint implenda. Ideo benè dicit Sanctus Thomas, solam Scripturam diuinitus inspiratam posse habere duos sensus, eo pacto, quo habet sacra Scriptura, licet non neget scripturam purè humanam aliquo pacto posse habere plures sensus.

10. Tertia conclusio est: sensus mysticus diuiditur in tres, nimirum in allegoricum, tropologicum, seu morale, & anagogicum. Probatur: nam ut dicit Apostolus ad Heb. 7. lex vetus est figura nouae; sed cum aliquid spectans ad legem veterem, & ad populum Iudaicum, significat quae spectant ad legem nouam, & ad populum Christianum, dicitur sensus allegoricus; ergo aliquis sensus mysticus est allegoricus. Rursus quae facta sunt in Christo, ut capite, & in ijs, quae significant Christum, significant ea, quae facere debemus nos, qui sumus membra Christi: ex: gr. crucifixio, & mors Christi significat peccatum in nobis debere crucifigi, ac mori per perfectam vitae mutationem, ut docet Apostolus ad Coloss. 3; sed cum significantur quae nos facere

debemus, adeoque spectant ad mores, dicitur sensus tropologicus, seu moralis; ergo aliquis sensus mysticus est moralis. Tertiò demum, ut docet Sanctus Dionysius de Caelesti Hierarchia cap. 5. noua lex est figura futurae gloriae; sed cum significatur aliquid spectans ad futuram gloriam dicitur sensus anagogicus; ergo aliquis sensus mysticus est anagogicus. Omnes quatuor sensus, literalem nimirum, allegoricum, morale, & anagogicum, Apostolus ad Galat. 4. inuenit in narratione, qua Genes. 26. 21. dicitur Abraham habuisse duos filios, alterum de ancilla, alterum de libera &c. Duo enim filij Abraham in sensu literali sunt Isaac, & Ismael; in sensu allegorico sunt duo testamenta; in sensu morali sunt caro, & spiritus; in sensu anagogico sunt Hierusalem terrena, quae seruit, & Hierusalem Caelestis, quae verè est libera.

11. Quarta conclusio est: non est inconueniens, ut idem locus Scripturae habeat plures sensus literales, ita ut illos auctor Scripturae primo per verba significare intenderit, ut docet Augustinus. lib. 12. Confess. cap. 18. 19. 20. 24. & 32.

12. Probatur: nam Deus cum suo intellectu comprehendat omnia, videt etiam omnes sensus, quos verba Scripturae possunt habere, & in quibus de facto sunt verificanda; ergo cum verba possunt immediatè habere plures sensus contextui consonos, & in singulis verificantur, non est inconueniens, ut Deus omnes intenderit, & ut omnes sacro Scriptori inspirauerit, adeoque ut saepe idem locus Scripturae habeat plures sensus literales. Ex: gr. probabile est, quod Isaia cap. 53. per illa verba: *Generationem eius quis enarrabit?* locutus fuerit ad literam tum de generatione temporali, qua Christus in tempore genitus est ex Matre Virgine, tum de aeterna, qua ab aeterno generatur à Patre. Videri potest Vasquez 1. p. disput. 17. & 18. vbi contrarium opinatur, ac docet Scripturam nunquam habere plures sensus literales; & disp. 14. vbi agit de sensu accommodatio.

13. Ad 1. distinguo minorem: si Scriptura haberet plures sensus non subordinatos, & non fundatos in vno literali, de quo potest sufficienter constare, non esset efficax ad ostendam veritatem, & ad arguendum sine fallacia, transeat: si haberet plures sensus fundatos in vno praecipuo, nego; & nego consequentiam. Ad probationem, distinguo eodem pacto antecedens. Scriptura est efficax ad argumentandū, & ad ostendendas plerasque veritates necessarias ad fidem, quia ex ijs locis Scripturae, in quibus clarè, & literaliter continentur veritates ad fidem necessariae, possunt duci argumēta efficacia ad illas ostendendas. Ex locis verò, in quibus continetur mysticè, aut allegoricè, vel tropologicè, non potest trahi argumentum efficax ad illas probandas, ut docet Augustinus in Epistola contra Vincentium Donatistam; & similiter non potest duci efficax

cax argumentum ex iis locis, in quibus continentur literaliter, sed non clarè. Iam multiplicitas sensuum non parit confusionem, quia sensus mystici non fundantur in eo, quod verba sint æquiuoca, vel ambigua, sed in eo, quod res significatæ per verba significant alias res: sed multiplicitas sensuum tunc solum parit confusionem, & dat occasionem fallacijs, cum fundatur in eo, quod verba sint æquiuoca, vel ambigua; ergo. Licet verò aliquis locus Scripturæ habeat ambiguitatem quoad sensum literalem, tamen si est de veritate necessaria ad fidem, talis veritas plerumque in alio loco Scripturæ dicitur sine ambiguitate, ac præterea Ecclesia habet auctoritatem infallibilem explicandi loca Scripturæ, quæ ex se videntur ambigua.

14. Ad 2. Expositiones, per quas sacra Scripturæ explicantur secundum historiam, secundum ætiologiam, & secundum analogiam, reducuntur ad sensum literalem. Nam ut ipse Augustinus dicit, expositio secundum historiam est, cum simpliciter aliquid proponitur, expositio secundum ætiologiam est, cum causa dicti assignatur: ex: gr. legem, in qua Moyses dedit licentiam repudiandi uxorem, Christus Matth. 19. explicauit secundum ætiologiam, cum causam attulit, dicens, quod Moyses dedit talem licentiam, propter duritiam cordis ipsorum. Expositio secundum analogiam est, cum ostenditur veritatem vnius Scripturæ non repugnare veritati alterius; sed seu aliquid simpliciter proponatur, seu causa dicti assignetur, seu veritas vnius Scripturæ ostendatur non esse contraria alijs, affertur sensus literalis; ergo tres isti modi exponendi spectant ad sensum literalem. Nomine allegorice, quam Augustinus ponit quarto loco, comprehendit omnes sensus mysticos, & spirituales. Hugo de Sancto Victore lib. 3. suarum sententiarum assignans tres tantum sensus sacra Scripturæ, nimirum historicum, tropologicum, & allegoricum, sub sensu allegorico comprehendit anagogicum.

15. Ad 3. Nego minorem, ac dico, quod sensus parabolicus continetur in literali. Cum enim verba aliquid significant propriè, aliquid figuratiuè, ut in Metaphoris, & parabolis, verba ponuntur, non ad significandam figuram, sed figuratum: ex: gr. cum Scriptura nominat brachium Dei, nomine brachij significat omnipotentiam, quæ figuratur per brachium. Hinc patet, quo pacto Scripturæ in sensu literali nunquam subest falsum, ex: gr. quo pacto cum dicit Deum aliquid fecisse brachio, non dicat falsum. Dicendum, quod non dicit falsum, quia non significat Deum fecisse aliquid brachio propriè dicto, hoc enim esset falsum, sed solum significat Deum aliquid fecisse omnipotentia, quæ per brachium figuratur.

TRACTATUS II.

De existentia, essentia, & attributis Dei.

PRÆMISSA quæstione prælimiali, incipit Sanctus Thomas agere de ipso Deo, qui est primum subiectum Theologiæ: & quæstione 2. agit de diuina existentia, & examinat, an Deus sit, & utrum diuina existentia sit per se nota, vel demonstretur. Quæstionibus sequentibus vsque ad 11. examinat, quid Deus sit, vel potius quid non sit, ac disputat de essentia, & attributis Dei, præsertim negatiuis; ac quæstione 3. agit de diuina simplicitate: Quæstione 4. de diuina perfectione: Quæstione 5. & 6. de diuina bonitate: Quæstione 7. de diuina infinitate: Quæstione 8. de existentia Dei in rebus: Quæstione 9. de diuina immutabilitate: Quæstione 10. de diuina æternitate: Quæstione 11. de Vnitate Dei. De his cum Sancto Thoma agemus etiam nos, sed ordine aliquantulum immutato. Postquam enim quæstione 14. 15. & 16. egerimus de diuina existentia, Quæstione 17. agemus de diuina vnitatem: Quæstione 18. agemus de diuina perfectione, bonitate, & infinitate: Quæstione 19. de diuina immutabilitate: Quæstione 20. de diuina æternitate: Quæstione 21. agemus de diuina immensitate, eiusque præsentia in rebus: Quæstione 22. agemus de diuina simplicitate, immaterialitate, & identitate essentia diuinæ cum omnibus perfectionibus simpliciter simplicibus.

QVÆSTIO XIV.

Virum sit per se notum Deum esse.

S. Th. q. 2. art. 1.

1. **V**idetur esse per se notum Deum esse, primò quia quod est naturaliter notum, est per se notum; sed est naturaliter notum dari Deum; ergo &c. Probatur minor: Damascenus enim lib. 1. de Fide c. 1. dicit, *Nemo est mortalium, cui non hoc adeo naturaliter instum sit, ut Deum esse perspectum habeat.* Hieronymus in Epistolam ad Galatas in illud cap. 1. *Cum autem placuit ei:* dicit: *Ex quo perspicuum est omnibus natura Dei inesse notitiam.* Ex Æthnicis etiam Tullius lib. 1. de natura Deorum dicit: *Quæ enim gens, aut quod genus hominum, quod non habeat sine doctrina, anticipationem quamdam Deorum?*

2. Secundo omnes homines naturaliter inclinantur ad inuocandam, & colendam aliquam